

Izjaja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostori:
2637 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXIV. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 18, 1932, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 18. JUNIJA (JUNE 18), 1942 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 120

Ameriški bombniki v akciji pri Sevastopolu

Bombe razdejele čistilnice olja v Rumuniji in zantile požare. Sovjetske čete začele ofenzivo na fronti pri Brijansku. Kitajska apelirala na zaveznike, naj udarijo po japonski oboženi sili na Pacifiku. Ameriška letala napadla italijanske bojne ladje na Sredozemskem morju

London, 18. jun. — Ameriški bombniki tipa Liberator so v akciji pri Sevastopolu in pomagali Rusom pri obrambi te mornarične baze na Krimu ob Črnem morju, se glasi poročilo, ki ga je dobil list Daily Express iz Stockholma, Švedska. To dokazuje, da so bombniki dospeli tja direktno z oporišč na Srednjem vzhodu.

Ameriški bombniki bombardirajo nemške vojaške koncentracije na severni in severovzhodni strani obleganega sovjetskega pristanišnega mesta.

Ankara, Turčija, 18. jun. — Štirje ameriški bombniki, ki so se morali spustiti na tla na turškem ozemlju zadnji petek, so bili del grupe petnajstih bojnih letal, ki so metala bombe na čistilnice olja in skladišča goriva pri Ploestiju, Rumunija. To dejstvo je bilo potrjeno sinoči.

Bombe, ki so jih vrgli ameriški letalci, so razdejele čistilnice, zantile velike požare in povzročile ogromno škodo. Tu trdijo, da bo v zelo več mesecev, preden bodo Nemci zgradili nove čistilnice.

Moskva, 17. jun. — Sovjetske čete so izvršile uspešne protinapade na nemške vojaške pozicije v enem sektorju fronte pri Harkovu in prizadjele sovražnika ogromne izgube, se glasi uradni komunikacije. Napadi nemške armade čez 150,000 mož na Sevastopol, veliko sovjetsko mornarično bazo na Krimu ob Črnem morju, so bili odbiti.

Obožena sila maršala Timošenkina na ukrajinski fronti je zadržala nemško vojaško kolono v protinaskoku, v drugih sektorjih te fronte pa odbila vse napade sovražnika. Na frontah pri Harkovu in Sevastopolu se ljute bitke nadaljujejo.

V sektorju pri Brijansku, kjer je prevladoval mir več tednov, so sovjetske čete začele ofenzivo. Brijansk leži južnozapadno od Moskve. Več tisoč nemških vojakov je bilo ubitih in ranjenih v bitkah z Rusi. V enem kotu fronte pri Sevastopolu so ruske čete udarile v nemške strelske jarkove in jih zavzele. Uradna časnikarska agencija Tass poroča, da so bili v zadnjih dneh zdrobljeni trije nemški regimenti na tej fronti.

Pri reki Don na ukrajinski fronti je v naskoku na ruske pozicije, katere je odredil feldmaršal Fedor von Boek, padlo 900 nemških vojakov. Nemci so izgubili v enem dnevu 180 tankov. Najbolj krvave bitke so v teku pri Sevastopolu. Nacistična armada, katero tvori enajst pehotnih divizij in osem topniških regimentov, se zama zaganja proti ruskim utrdbam.

Berlin, 17. jun. — Vrhovno poveljstvo poroča, da so nemške čete preokale reko Don v več krajih vzhodno od Harkova. Bojna letala so metala bombe na Moskvu, dočim so drugi roji bombnikov bombardirali sovjetska letališča pri Murmansk, niki luki in mornarični bazi ob Arktiku. Nemške bombe so potopile rusko križarko na morju v bližini Sevastopola.

Cungking, Kitajska, 17. jun. — Kitajska je apelirala na združene narode, naj takoj začnejo veliko ofenzivo proti Japoncem na Pacifiku, ki naj bi zmanjšala britanski japonske armade na Kitajsko oboženo silo v Čekiang in Kiangsu. "Ponovno želimo poudariti nujnost ofenzive proti Japoncem na kopnem,

Kitajska v borbi za svobodo

Deklaracija kitajskega zunanjega ministra

New Haven, Conn., 17. jun. — Dr. T. V. Soong, kitajski zunanji minister, je izjavil, da se Kitajska v tej vojni ne bori samo za svojo svobodo, temveč tudi za svobodo vseh držav v Aziji. On je govoril na banketu abiturientov univerze Yale, pred katerimi je nastopil tudi Robert A. Lovett, pomožni vojni tajnik.

"Azija se je naveličala besedičenj onih, ki hočejo, da ostane tržišče tujcev in govore o konsocijih," je rekel Soong. "Ti še vedno smatrate Azijo za vir kavčuka, olja in pločevine in pričakujejo od nje, da jim bo še nadalje dajala sužnje, ki naj bi pridobivali surov material za izkoriščevalce. Kitajska se bori za svojo neodvisnost in svobodo in za svojo in neodvisnost vseh narodov v Aziji."

Lovett je v svojem govoru poudarjal, da je treba revidirati pojme o starem in novem svetu. Sedanja vojna je zajela vse kontinente in v tej si stojita nasproti dve močiji sili, svetova, med katerima je velik prepad. Na eni strani so demokracije, na drugi totalitarizem s cinčno brutalnostjo, ki hoče zaslužiti vse narode. O izidu gigantne borbe ne more biti nobenega dvoma. Zmagale bodo demokracije in rešile svet pred nevarnostjo totalitarne poplave.

Univerza Yale je obema, Soongu in Lovettu podelila častni naslov. Dr. Soong je izrekel upanje, da bo ustanovljena nova Liga narodov po tej vojni, ki pa ne bo orodje imperialističnih sil.

Francoska Kanada se še upira konskripciji

Ottawa, Kanada, 17. jun. — Justični minister Louis St. Laurent je dejal v parlamentu, da se prebivalci province Quebec, kjer tvorijo večino ljudi francoskega porekla, še vedno upirajo splošni konskripciji za službo v armadi, čeprav je bil predlog pri plebiscitu sprejet. Edino prebivalci omenjene province so oddali večino glasov proti predlogu. Zadeva konskripcije je dobila ugoden odmev v vseh drugih kanadskih provincinah.

Nemci ustrelili 39 oseb na Poljskem

Stockholm, Švedska, 17. jun. — Nacistična sodišča v zapadni Poljski so obsodila 39 Poljakov, med temi štiri ženske, v smrt v zadnjih dneh. Vsi so bili po obsojbi postavljeni ob zid in ustreljeni. Poljski so bili obtoženi nohne prepovedanega orožja in protinacistične propagande.

Brazilijski jači svojo oboženo silo

Rio de Janeiro, Brazilija, 17. jun. — Vojni minister je poklical rezerve druge vojaške kategorije k orožju, da zamaš vrzeli, ki so nastale v več armadnih zborih in ojači oboženo silo. Prej objavljeno naznanilo se je glasilo, da so bile vojaške straže ob obrežju ojačane.

Stavka strežajev v kongresni restavraciji

Washington, D. C., 17. jun. — Zamorski strežaji v kongresni restavraciji so zastavljali za zvišanje plače. Mnogi kongresniki so sedeli pri mizah pol ure in več, preden so bili informirani o oklicu stavke. W. A. Brockwell, upravitelj restavracije, je dejal, da mu je bila zahteva glede zvišanja plače predložena zadnji teden in da jo je odbil.

AVSTRALIJA NE PODCENJUJE MOČI SOVRAŽNIKOV

Minister svari pred optimizmom

PORAZ VSEH OSIŠČ- NIH DRŽAV

Washington, D. C., 17. jun. — "Avstralija ne podcenjuje udarne sile Hitlerjeve Nemčije in ne zahteva, da se armade, ki se bore proti osišču na več frontah, potegnejo k obrambi Avstralije," je dejal dr. Herbert Eyatt, avstralski zunanji minister. "Mi se zavedamo nujnosti poraza nacistične Nemčije, toda pred očmi imamo vedno dejstvo, da je treba napadati vse osiščne države, da jih zlomimo skupno. To je in mora biti cilj združenih narodov v tej vojni."

Dr. Eyatt je došel v Washington iz Londona, kjer je imel več razgovorov s premierjem Churchillom in drugimi angleškimi voditelji. V Londonu se je udeleževal sed britanske vojne kabineta, v Washingtonu pa je opozarjal člane vojne sveta za Pacifik, da ne smejo podcenjevati japonske udarne sile.

"V poskusih, da se drži Japonska v ozadju, je velika nevarnost," je dejal. "Japonske ni mogoče držati v ozadju. Zavezniki bi storili veliko napako, ako bi zavzeli stališče, da je treba najprej zbiti na tla Nemčijo in se potem spravi nad Japonsko. Dokler ne bomo začeli napadati Japonske, moramo biti pripravljeni na napade z njene strani skoro v vseh delih Pacifika. Nedavno je ameriški general Stillwell odprto priznal poraze v bitkah z Japonci v Burmi, zaeno pa je napovedal, da bo Burma iztrgana iz japonskih rok. S svojim odkritim priznanjem je pokazal duh in bojno razpoloženje ter vero, da bo vojna na Pacifiku končana z zmago zaveznikov."

Dr. Eyatt je dalje rekel, da se ameriška pomorska zmaga v bitki pri otoku Midwayju ne sme smatrati za odločilno fazo v vojni proti Japonci. Upoštevati je treba dejstvo, da je Japonska v tej vojni osvojila nov imperij in s tem postala mogočna sila. Borba bo trajala še dolgo časa, preden bo Japonska obožena sila na kopnem, morju in v zraku zdrobljena.

Konflikt med Ogrsko in Rumunijo

Protest proti zatiranju ogrske manjšine

Bern, Švica, 17. jun. — Staro sovražstvo med Ogrsko in Rumunijo je ponovno vzplamtel, ko je predsednik ogrske vlade Nikola Kallay ostro obsodil ukrepe proti ogrski manjšini v Rumuniji. Obsodba vključuje grožnje, da bo Ogrska branila svoje sedanje meje do smrti.

Kallay je govoril v ogrski Transilvaniji v času, ko so časopisi objavili poročila, da rumunske čete izganjajo Madžare iz rumunskega dela te pokrajine. Ta poročila dalje pravijo, da vojaki udarjajo v ogrska stanovanja in trgovine in plenijo živila ter druge potrebščine. Zaplenili so celo živila, ki so jih prebivalci dobili od svojih rojakov na Ogrskem.

Poročila so nadaljnji dokaz o konfliktu med Ogrsko in Rumunijo, čeprav sta obe državi pod kontrolo in nadzorstvom osiščnih sil. Sporno vprašanje je odmev dunajske konference, na kateri sta Nemčija in Italija podelili severni del Transilvanije Ogrski.

Domače vesti

Oblaki

Chicago. — Jakob in Gertrude Janež iz Nekomisa, Ill., in Maks in Anna Nardoni iz Butta, Mont., so 16. t. m. obiskali gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Is Iowa

Woodward, Iowa. — Društvo 328 SNPJ je do sedaj kupilo za \$15.00 vojni znak. Anton Avšič ml., član istega društva, je od lanskega septembra v bojni mornarici in se nahaja v Pearl Harborju.

Pri vojaki

Lincoln, Ill. — Od društva 116 SNPJ sta odšla do sedaj dva člana v armado. Joseph Krznar ml. služi v armadi strica Sama že delj časa, te dni je pa odšel k vojakom Stanley Brovč (Brouch). Želimo jima srečen povratek!

Is Clevelanda

Cleveland, O. — Dne 15. t. m. je umrl Joseph Spindal, star 45 let in doma iz Drage pri Zlatni. Podlegel je poškodbam, ki jih je dobil v avtni nesgodi. Bil je član društva 142 SNPJ in društva SDZ. Bil je veteran prve svetovne vojne. Tukaj zapuščena, eno sestro in tri bratrance, v starem kraju pa enega brata in tri sestre. — Pred nekaj dnevi je umrl Anton Bolka, doma iz Hrovač pri Ribnici na Dolenjskem in star 55 let. Zapuščena žena, tri sinove, dve hčeri in sestro, v Kanadi pa enega brata.

Is Penne

Lloydell, Pa. — Te dni sta dovršili študije kot bolničarki v bolnišnici St. Michael v New Jerseyju Helen Guzel in Irene Sustarič, hčerki dobro znanih slovenskih staršev, ki so že dolgo let člani SNPJ. Čestitke! — Pred kratkim se je omočila Mildred Liković s slovenskim fantom iz okolice Johnstowna Johnom Ključarjem iz Morellville. Obilo sreče!

Roosevelt okrcal kongresnike

Obsodba zavlačevanja debate o davkih

Washington, D. C., 17. jun. — "Federalni zakladni departament trpi škodo zaradi zavlačevanja debate o davčnem programu, ki bi moral biti sprejet že pred tedni," je rekel predsednik Roosevelt v razgovoru s reporterji, v katerem je tudi okrcal kongresnike, ki so odgovorni za zavlačevanje. On je dejal, da sleherni dan, ki mine brez akcije glede davčnega programa, pomeni izgubo velikih vsot denarja.

Roosevelt je kritiziral kongresnike potem, ko so odbili načrt, da ne sme nobena oseba imeti več kot \$25,000 dohodkov na leto. Znano je, da imajo zagovorniki te federalnega prodajnega davka zaslonbo pri mnogih senatorjih in kongresnikih. Ti bi radi naložili novo davčno breme delavcem in farmerjem, ljudem, ki so že zdaj težko obdavčeni.

Argentina podaljšala izjemno stanje

Buenos Aires, Argentina, 17. jun. — Senatsna zbornica je dala predsedniku Ramonu S. Castillu oblast glede podaljšanja izjemnega stanja za nadaljnjih 60 dni. Izjemno stanje je bilo razglašeno v zvezi z zatiranjem prevratnih aktivnosti.

Cez tri tisoč angleških letalcev v ujetništvu

London, 17. jun. — Letalski minister Archibald Sinclair je dejal v parlamentu, da se nahaja 3162 angleških letalcev v ujetništvu. Med temi je 896 častnikov.

Redniki družin ne bodo pozvani v armado

Važna posvetovanja v Avstraliji

Bojazen pred japonskim sunkom

Melbourne, Avstralija, 17. jun. — Poveljniki zavezniške oborožene sile v južozapadnem delu Pacifika so se sestali na konferenci in začeli razpravljati o vojni strategiji. Konferenca je bila sklicana potem, ko je avstralski vojni minister F. M. Forde v svojem govoru namignil, da je Avstralija v nevarnosti japonskega sunka. "Pred nami je morda najbolj kritična doba v tej vojni," je rekel minister.

Premier John Curtin se je sestel z generalom Douglasom MacArthurjem, vrhovnim poveljnikom zavezniške oborožene sile. Po tem sestanku je bila sklicana seja članov vojnega sveta, katere se je udeležil tudi general Thomas Blamey, poveljnik oborožene sile na kopnem pod MacArthurjem.

Domneva je, da je bil glavni predmet diskuzij ameriška zmaga pri otoku Midwayju in aktivnosti japonskih podmornic v avstralskih vodah. Japonske podmornice ogrožajo prometno pomorsko črto, po kateri prihaja ameriški vojni material v Avstralijo.

Edini komentar o poteku konference je podal minister Forde. On je rekel, da se bodo skušali Japonci maščevati za poraze na Koralskem morju in pri Midwayju z napadom na Avstralijo. "Mi moramo biti pripravljeni na vse, kar pride," je dejal.

Forde je dalje rekel, da so v teku diskuzije o mednarodni situaciji, relativni moči nasproti si stoječih pomorskih sil in reorganiziranju avstralske armade. Mornarični krogi trdijo, da je Japonska izgubila devet podmornic, ki so se kretale v avstralskih vodah, v zadnjih dneh.

Anglija mora dobiti več parnikov

Unija se izrekla za premeščanje delavcev

London, 17. jun. — V zavesti, da je pomanjkanje parnikov največja ovira ustanovitvi druge fronte proti Hitlerju, je Združena unija strojnikov in mehanikov na svoji konvenciji sprejela resolucijo s pozivom na vlado, naj pospeši gradnjo parnikov. Ona se je celo izrekla za premeščanje izurjenih delavcev iz orožnih in municijskih tovarnov v ladjedelnice.

Unija strojnikov in mehanikov je največja angleška delavska organizacija, ker ima čez 600,000 članov. Njen predsednik Jack Turner je v svojem govoru ob otvoritvi konvencije naglašal potrebo ustanovitve druge fronte. On je tudi okrcal optimiste, ki govorijo, da bo vojna kmalu končana s porazom osiščnih sil. Dejal je, da zavezniki ne smejo podcenjevati nemške udarne sile in se udajati veri, da bo kmalu zlomljena.

Konvencija je poslala telegram premierju Churchillju, v katerem ga je informirala o sprejetju resolucije glede pospešitve konstrukcije parnikov. Zahteve glede ustanovitve druge fronte so dobile ugoden odmev pri drugih delavskih unijah in tisku.

Načrt glede revizije nabornega zakona odobren

KONGRESNIK POJASNIL PRO- CEDURO

Washington, D. C., 17. jun. — Krajevni naborni odbori po vsej deželi bodo v prihodnjih dneh dobili navodila, naj skrbijo, da samci v starosti 20 do 45 let stopijo v armado. Poročeni moški, ki morajo skrbeti za žene, otroke in druge osebe, ki so odvisne od njihovega zaslužka, pridejo pozneje na vrsto, če se pokaže potreba.

Olajšave za poročence določa v obeh kongresnih zbornicah sprejeti načrt glede revizije nabornega zakona in obvezne vojaške službe. Načrt je bil po sprejetju poslan predsedniku Rooseveltu v podpis. Prej sprejeti osnutek glede zvišanja plače možem, ki služijo v armadi, mornarici in letalski sili, na \$50 na mesec, postane zakon, ko ga predsednik podpiše.

Olajšave za rednike družin so bile odobrene iz finančnih in drugih razlogov. Zagovorniki načrta so naglašali, da se mora svetlost doma in nerazdružljivost družin ohraniti.

Kongresnik Andrew J. May, demokrat iz Kentuckija in načelnik odelka za militaristične zadeve, je dejal, da je namen načrta odložitev vpoklica rednikov družin v armado, dokler se ne izčrpa vir samecev, ki so podvrženi vojaški službi. "Krajevni naborni uradi bodo kmalu dobili zadevne instrukcije," je dejal.

Samci, ki so v razredu 3-A, ker morajo skrbeti za matere in sestre, bodo pozvani v armado po vpoklicu onih samecev, ki nimajo svojcev. Potem pridejo na vrsto poročeni moški, katerih žene delajo in nimajo otrok, končno pa moški, ki imajo žene in otroke.

Glavni naborni urad, čigar sedež je v Washingtonu, je naznanil, da bodo kmalu razposlane pole z vprašanji možem v starosti 45 do 65 let, ki so se registrirali 27. aprila. Ti niso podvrženi vojaški službi, možnost pa je, da bodo opravljali pomožna vojaška dela. Federalna komisija za mobilizacijo človeške sile, ki je bila ustanovljena pred nekaj tedni, sodi, da bo ameriška armada štela 6,000,000 v prihodnjem letu in število se lahko pozneje zviša na deset milijonov.

Osiščne čete pobijajo grške upornike

London, 17. jun. — Grška vlada v izgnanstvu v Londonu pravi, da so nemške, italijanske in bolgarske čete pobile več sto grških upornikov v zadnjih tednih. Sabotaža in napadi na osiščne vojaške se nadaljujejo kljub represalijam. Nemci so ustrelili tristo grških talcev v Atenah po napadu na nacistično vojaško posadko. Grške avtoritete v Turčiji so bile informirane, da so bolgarski vojaki ubili 130 Grkov v distriktu Kilkisu.

Kanada povečala pro- dukcijo bojne opreme

Ottawa, Kanada, 17. jun. — Vojni minister C. D. Howe je dejal v parlamentu, da je Kanada povečala produkcijo bojne opreme za 25 odstotkov v zadnjih šestih mesecih. Ob koncu maja je bilo v vojnih industrijah upošlelih 800,000 delavcev. V prihodnjih mesecih bodo te industrije upošlele nadaljnjih 85,000 delavcev.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnine za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$4.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; na Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$4.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru.—Rekopisi dopisov in nenaravnih
čankov se ne vračajo. Repopisi literarne vsebine (kritika, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštno.Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (June 30, 1942), poleg vašega imena
na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-
vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Mehika v vojni

Pred nekaj dnevi je Mehika formalno napovedala vojno Nemčiji, Italiji in Japonski. To pomeni, da je končno VSA Severna Amerika v vojni z osi. Prvič v zgodovini se je to zgodilo. V času prve svetovne vojne je bila Mehika na papirju nevtralna, v resnici pa je bila Združenim državam in zavezniškim silam. Vsi nemški in avstrijski špiوني in saboterji, ki so mogli ubežati iz Združenih držav, so našli varno zavetje na mehiških tleh.

Danes je razmerje z Mehiko popolnoma drugačno. Predsednik Roosevelt se je že pred leti potrudil za dobre prijateljske stike z našim sosedom na jugu, kakor z ostalimi latinskimi republikami Srednje in Južne Amerike. V zadnjih dvajsetih letih se je mehiška republika precej reformirala na bolje, odkar pa je v Washingtonu! Vsaka druga vlada Hooverja ali Coolidgejeve sorte bi bila ob tem koraku gotovo izzvala vojno z Mehiko za zaščito oljnih magnetov. Brez moralne pomoči iz Washingtona ne bi bila Mehika nikdar uspela s prevzetjem olja in rešila tega vprašanja tako dobro kot je.

Ko je mehiška vlada pred nekaj leti prevzela petrolejske vrelce v svojo posest in ponudila ameriškim in angleškim lastnikom teh vrelcev odkupnino po svoji ocenitvi vrednosti, ne po njihovi—je Rooseveltova administracija podprla to radikalno akcijo Mehike. Kaj takšnega še ni storila nobena druga administracija v Washingtonu! Vsaka druga vlada Hooverja ali Coolidgejeve sorte bi bila ob tem koraku gotovo izzvala vojno z Mehiko za zaščito oljnih magnetov. Brez moralne pomoči iz Washingtona ne bi bila Mehika nikdar uspela s prevzetjem olja in rešila tega vprašanja tako dobro kot je.

Mehika to ve, zato pa vsa ta leta iskreno kooperira z Združenimi državami. Najnovejši zgled te kooperacije je napoved vojne osi. Neposreden vzrok mehiške napovedi vojne je bil izguba nekaj ladij, ki so jih Hitlerjeve podmornice potopile v Mehikem zalivu. Te ladje same še niso bile zadosten vzrok—v drugačnih razmerah bi Mehika lahko utrpela veliko več—ampak danes je Mehika dobrodošlo vse, samo da lahko aktualno sodeluje v vojni z Združenimi državami.

Na bojišču samem Mehika ne pomeni nič, ker nima bojne morarice, nima nobene letalske sile niti armade z moderno opremo; kljub temu bo Mehika veliko pomagala Združenim državam. Prav za prav bo spojila vse svoje potencialne sile z ameriškim vojnim aparatom. Mehiške letalske baze bodo na razpolago ameriškim letalom, mehiške luke bodo odprte ameriškim bojnim ladjam, mehiške industrije, kolikor jih je, bodo lahko proizvajale za ameriško armado. Mehika ima obilo surovin, ki jih Amerika potrebuje, dalje ima na milijone delavcev, katerih sama nima kje upošiti pa jih lahko "posodi" Združenim državam za delo na farmah, v ladjedelnicah ali kjer koli bodo potrebni.

Na drugi strani bo sodelovanje Mehike v vojni imelo velik moralni učinek na ostale latinske republike v Centralni in Južni Ameriki, zlasti na one, ki še danes ne vedo, kje so—ker so pod močnim vplivom nacijske propagande, kakor je Argentina. Velikega pomena je tudi to, ker je zdaj odzvonilo nacifasističnim petokoloncem v Mehiki. Tam je bila močna peta kolona, ne toliko mehiška, italijanska ali japonska kolona je španska; španski fašisti, pristaši zloglasnega Franka in njegovih falangistov, so se tam kaj močno ugnedili, ampak zdaj ne bodo mogli več vršiti svojih zločinskih aktivnosti v prid nacijski Nemčiji in Japonski.

Eno je značilno v Mehiki. Ko je mehiški kongres soglasno napovedal vojno osi, je obenem dal predsedniku republike izredno oblast. Predsednik Avila Camacho lahko vsak čas suspendira mehiško ustavo, naka bo dajal dekrete kot kakšen diktator; on lahko ustavi svobodo govora, tiska in zborovanja.

To je karakteristika vseh latinskih republik v Ameriki, ki še niso razvile demokracije, kakršno poznamo v Združenih državah. Naša demokracija je tako močna in stabilna, da naše ustave garancije civilnih in političnih svobod ostanejo v veljavi tudi med največjo vojno. Tako je tudi na Angleškem in v angleških dominijonih—ni pa tega v nobeni drugi zavezovalni državi.

Res pa je to, da mehiški kongres, ki je dal predsedniku diktatorsko oblast, mu lahko vsak čas vzame to oblast, če bi jo poskušal zlorabiti proti interesom mehiškega ljudstva. To je razlika med ustavnimi režimi in totalitarskimi diktaturami.

Mi upamo, da bo mehiški predsednik Camacho pametno porabil svojo oblast—da jo bo porabil strogo in brezobzirno napram nacifasističnim petokoloncem in vsem onim reakcionarnim elementom, ki ga bodo poskušali ovirati pri sodelovanju v vojni, da pa bo dovolil vse potrebne svobodščine onim, ki bodo iskreno sodelovali z njim.

Za zločince ne sme biti nobene svobode nikjer—za bojne inke za demokracijo in pravičnost vsa svoboda, katera je potrebna!

Z vstopom Mehike v vojno na strani demokracij je živilo Združenih narodov naraslo na 27. Nobenega dvoma ni, da to številu poraste, predno bo konec vojne. Zlasti potem, ko ne bo več nobenega dvoma o zmagi Združenih narodov, bo marsikateri "nevtralec" skočil na zavezniški voz—da se okoristi s pojedino na mirni tla.

O Mehiki ne bo nihče mogel reči tega, da je namreč čakala do zadnjega, ko so že drugi izvajali zmago.

Mehika je stopila na pozorišče največjega boja na svetu, ko je bila njena pomoč najnujnejša, zato pa bo upravičena do poštene delice zmage.

Glasovi iz
naselbin

"Vedno nekaj novega"

Cleveland, O. — Pričeti moram pri materinem dnevu. Zmenila sva se z mojimi možem, da presenetiva svoje matere za materinski dan. Res jih pokličeva in povabiva, da gresta z nama v nedeljo. "Kam neki?" — vpraša Johnova mati. "V Pittsburgh k vašemu sinu", pravi moj mož svoji materi. "No, če je tako, pa grem." "In moja mama tudi", pravim jaz, "da se bosta praj pošteno zabavali". Obema sem kupila lepe šopke.

V nedeljo ob peti uri zjutraj odrinemo proti Pittsburghu. Jako lep dan je bil. Na poti se ustavimo in se malo poživimo z zajtrkom. Ob deseti uri smo bili že pri Francetu. Ni ga bilo doma, delal je. Njegova žena Fannie pravi, da bo prišel opoldan domov. Dobro, naročili smo ji, da ni treba nič kuhati, da se vsi skupaj odpravimo v restavracijo, ker danes je materinski dan, praznik vseh mater. In res se je tako zgodilo.

Ko smo prišli zvečer domov, mamice so bile trudne in so hotele malo pokramljati in potem k počitku. Moj mož pa se zmišljal, da bi šel rad v Cheswick k Tonyju Klemenčiču. Res se sama podava na pot in se peljeva v Cheswick. Ko prideva tja, pri Klemenčičevih ni bilo nobenega doma. Zdelo se mi je, da vem, kje je Slovenski dom, in res sva ga takoj našli.

Ko stopiva v dom, je bilo polno ljudi. Misli sva, da se vrši veselica. Pa ni bilo tako. Povedali so nama, da tako se zabavajo vsako soboto in nedeljo. Imeli so godbo in dober prigrizek in seveda pijače tudi ni manjkalo. Ko malo pogledam okoli, zagledam Klemenčiča in njegovo prijazno ženo. Takoj greva z možem k mizi, kjer sva bila dobro došla med prijatelji. Seznaila sva se tudi z družinami mr. in mrs. Skof, mr. in mrs. Dovyjak, mr. in mrs. Stanich. Tako smo se prav pošteno zabavali vsi skupaj. Prav lepa hvala vsem skupaj za gostoljubnost in upam, da se zopet kmalu snidemo. "Če nam ne bo Uncle Sam odmeril gasolina,"

John in jaz sva se napotila nazaj k bratu Francetu, da sva šla tudi k počitku. V ponedeljek zjutraj se napotimo nazaj v Cleveland z najinima mamicama, ki sta bili obe prav veseli in se dobro zabavali. Rekli sta, da tega materinega dneva ne bosta nikdar pozabili.

V nedeljo, 24. maja, se je vršila otvoritev farne SNPJ. Imeli smo smolo, ves dan je bilo oblačno in sem in tja je tudi malo deževalo. Vseeno se je nabralo precej ljudi. Seveda nadeljali smo zopet v nedeljo, 1. junija in zopet je bilo slabo vreme. Pri vsem tem pa se je nabralo zopet precej ljudi. Najlep-

še pa je to, da smo vseeno pri vsej smoli napravili lepe stotake dobička za korist naše farne. Prav lepa hvala vsem posetnikom.

V nedeljo, 7. junija, pa se je vršil piknik Slovenske šole SND na izletniških prostorih SNPJ. Zopet je deževalo kakor za stavo. Ljudi je bilo malo, pa vseeno upam, da niso napravili izgube.

V Clevelandu se je nahajal na počitnicah John Klanar iz Pueblo, Colo. Bil je delegat na zadnji konvenciji SNPJ v Pittsburghu. Obiskal je precej rojakov in prijateljev in tudi na šolskem pikniku je bil. Upam, da se je dobro počutil v slovenski metropoli v Clevelandu.

Slovenski župan Frank Lausche v Clevelandu je aranžiral veseljavski dan. Parada se vrši 21. junija. Apeliral je na vse organizacije, posamezna društva in kulturne ustanove za sodelovanje. Seveda, ker društvo Napredne Slovence nikjer ne zaostane, smo se tudi temu vabilu odzvale. Na seji 4. junija smo sklenile, da se bomo najbolj postavile, če se peljemo s konji v paradi. Dekleta in žene bodo v prstnih slovenskih narodnih nošah z avbami in "ahtahti" in tudi nekatere v "dečvah". Korakale ne bomo.

Vprašanje je prišlo, kje dobiti konje. Naročeno nam je bilo, naj pozvemo, kje bi se dobili konji in voz, namreč sestram Meznarsic, Braidic in Močnik. Seestanek se je vršil 8. junija. Prišli smo skupaj, a konjev še nismo imeli in ne voza. Ravno menile smo se, da s konji ne bo nič ter da bo treba najeti truck. Pa ti prisopihata na sejo sestri Erste in Azman. Sestra Erste pravi: "Veste, brez Ančke ne bo nič. Sestra Azman in jaz sva bili v kinu. Kar nama pride na misel, da imate sejo zaradi konj, pa jo ubereva na sejo, ker jaz vem, kje boste lahko dobile konje in voz za parado. Potočila sem Janu Rogeljnu, da smo sklenile za konje in voz. Sedaj jih pa dobiti ne moremo. 'Kaj,' pravi Janko, 'ravno sedaj sem inšural par najlepših konj pri Johnu Dreniku, slovenskemu razvaževalcu piva. Če vprašate Drenika, vam bo gotovo posodil konje in voz. On je prava dobra slovenska korenina.'"

Z veseljem smo sprejele to novico in seja je bila takoj končana. Drugi dan jaz pokličem Johna Drenika in mu vso stvar razložim. Malo počaka in pomisli, potem se prav veselo nasmehje in pravi: "To bi bilo pa res imenitno, kaj takega bi se pa ne zmišljal vsakdo. Ampak voza še nimam. Vsak dan ga pričakujem. Veš kaj, kar name se zanesi, pokliči me čez teden dni,

Mehički predsednik Manuel Avila Camacho pred kongresom, ko ga je poslal naj napove vojno Nemčiji Italiji in Japonski.

bom že jaz poskrbel, da bodo konji in voz na mestu."

Tako je sedaj vse odvisno od našega vrliga Slovence Johna Drenika, če se bomo Napredne Slovence vozile v paradi s konji ali s trokom. Napredne Slovence pa živimo v upanju, da se bo John Drenik naši prošnji odzval. Pozdravljam vse dopisnike in čitatelje Prosvete širom Amerike. — Napredna Slovenka — Josephine Močnik.

O petju in drugem

Taylorville, Ill. — Ker se nihče drugi ne oglasi iz te naselbine, bom pa zopet jaz nekaj poročal. Najprej moram povedati, da sva 17. maja z ženo poslušala po radiu slovenski program, ki ga je priredilo pevsko društvo Zvon iz St. Louisa, Mo., na radijski postaji v East St. Louisu, Ill. Rečem, da je bilo zelo lepo slišati slovenske pesmi. Pri Zvonu so izvrstni pevci. Pri tem zboru pojeta tudi dve naši prijateljici, namreč Mary Gialusi in njena hči Justine, ki je bila rojena v West Frankfortu, Ill. Vso čast ji, ker tako lepo poje slovenske pesmi. Tudi oče in mati sta lahko ponosna nanjo. Zvonu želimo mnogo uspeha in da bi še večkrat pel slovenske pesmi po radiu.

V mladosti sem bil tudi jaz pri pevskem društvu, ki smo ga imenovali "Orel nad Triglavom". Pel sem drugi glas. Takrat je bilo v Frontenacu, Kans., mnogo Slovencev. Pri tistem pevskem društvu smo bili samo moški, učil pa nas je Leopold Mlihar. Imeli smo veliko zabave. Peli smo tudi iste narodne pesmi kot jih pojejo pri Zvonu v St. Louisu.

Ko danes slišim pesem "Lepa naša domovina", se človeku oči zasolijo. Kje imajo Slovenci danes tisto lepo domovino kot so jo imeli pred Hitlerjevo invazijo. Kolikor jih niso Hitlerjevi gestapovci pregnali v druge kraje — Srbijo in v Nemčijo ali na Poljsko — ali jih pobili, so jih pa oropali vsega. Imam dve sestri na Dolenjskem in prav tam so Hitlerjeve horde pričele pobijati Slovence. Ubogi slovenski narod, koliko trpi! Ali bo kdaj prišel sodni dan za te ubijalce in roparje? Drugače ne, kot da zmagaja demokracija.

Delavske razmere so tukaj še dovoljne. Majne delajo štiri do pet dni v tednu. Dežja pa imamo tukaj preveč. Slabo je za kmete in vrtove. Bati se je, da bo krompir segnil.

Jerry Zoriz. 523.

Slovenski dan v Milwaukee

Milwaukee. — V nedeljo, 21. junija, bo slovenski dan. Milwaukeeški Slovenci se pridno pripravljajo, da ta dan vsi skupaj kar najlepše proslavimo in pokažemo, kako znamo čislati našo novo domovino Ameriko. V tej vojni moramo biti združeni vsi 100%, da premagamo našega sovražnika. V tem silobranu moramo doma storiti svojo dolžnost s tem, da delamo, kar nam je določeno. Ameriška vlada je sama priznala, da Slovani tvorimo večino delavcev v težkih vojnihih industrijah. Torej smo lahko ponosni, da smo potomci pridnega in podjetnega naroda.

In 21. junija tudi mi Slovenci ne smemo zaostajati za drugimi. Pridimo vsi na plan na ta slovenski dan. Zbrali se bomo ob 12:30 popoldne na So. 8th st. in W. National ave., potem bomo pa skupno odkorakali do S. S. Armory, od tam pa naprej do glavnega zbirališča v South Side Stadiumu. V tej paradi lahko vsako društvo nosi svoje znake in bannera ali narodne noše. Pridite vsi in povabite tudi druge s seboj.

Naše društvo 16 SNPJ je na zadnji seji sklenilo, da se udeležimo te parade korporativno v polnem številu. Torej vabim vse člane in članice, ki niste bili na zadnji seji, da pridete o pravem času, da na to proslavo vsi skupno odkorakamo.

Anton Tratnik, predsednik.

Še vedno "stara korenina"

Cleveland, O. — Mnogi so me že pokarali, ker zadnje čase ne izražam svojega mnenja v listih, kot sem to delal pogostoma prej. Nekateri morda mislijo, da sem spremenil svoje politično mnenje, ampak taki so v zmoti. Jaz še vedno verujem v socializem in sem trdno prepričan, da po preji ne bodo odpravljene vojne in ne mizerije za delavsko ljudstvo, dokler ne bodo uveljavljeni socialistični principi. Ali križ je, ker je ljudsko hotenje še tako daleč od tega in rajši poslušajo in sledi zavajalcem in demagogom, kakor pa iskrenim delavskim voditeljem.

Še zdaj mi je v živem spominu, ko sem pisal začasa volilne kampanje 1. 1928 in reklamiral za socialističnega predsedniškega kandidata. Takrat smo se nahajali v Hooverjevi prosperiteti. Zapisal sem, da v kratkem bo izbruhnila kronična kriza, ker kapitalizem ne bo zmožen odpraviti brezposelnosti in bo povzročil vojno. Zgodilo se je tako. Jaz imenujem Hitlerja za kapitalističnega "pankrt", čijega propagando so svetovni kapitalisti in bankirji financirali, da je prišel na površje.

Neodpušljive grehe so delale takozvane demokracije tudi glede Japonske, ki so jo oboroževale — da ne omenjam izdajstva napram lojalističnim Jpanjci in še mnogo drugega. Kaj so delale jugoslovanske in druge vlade, ki se sedaj nahajajo v ubežništvu, proti svojemu ljudstvu, posebno pa proti delavskim organizacijam, je vam že večinoma znano. Nekateri pravijo, da tisto ne šteje za to vlado, ker so na površju druge osebe. Moje mnenje pa je, ker so reprezentantje ravno istih strank in istih elemen-

tov, da ne bi bili nič boljši od njihovih prejšnjih voditeljev. Lisičica se je potuhnila, ni se pa popboljšala. Ampak da me ne bo kdo imenoval za petega ali šestega kolonca, je boljše, da o tem končam, pa sledim — novi liniji. Končno bomo videli, kam bo nas pripeljala...

Sedaj smo v vojni. Naša dolžnost je delati nato, da so zavezniške sile zmagovite. Veliko lahko pomagamo, če nabiramo in prispevamo za ruski vojni relik. Zavedati se moramo tega, da je ruska armada tista, ki vrši gigantsko borbo zase in za nas. Pomagati tem pogumnim herojem se pravi pomagati sam sebi. Med Slovenci v Clevelandu je v ta namen že precej naravnalo, ali še zdaleka ne toliko kot bi se lahko, da bi ob koncu lahko rekli: Slovenci smo prispevali svoj delež za naše bratske ruske junake. Pošljite prispevek na JSZ ali na predsednika SNPJ, ali jih pa prinesite k J. Tavčarju v S. N. dom, če ni nabiralca naokoli. Pomoč je potrebna in ruski ranjeni vojaki so jo tudi vredni. Prispevajte!

Kaj pa jugoslovanska pomoč na akciji? Tudi tukaj bo treba več živahnosti. O tej zadevi bom pisal enkrat pozneje, če me prej ne pokliče Stric Sam v armado. Ravno tako o politični akciji, ker tudi ta potrebuje precej razčiščenja in jasnosti, predno se bo zainteresirala splošna slovenska oziroma jugoslovanska javnost.

Sedaj imam pa en apel na clevelandске Slovence, in sicer je ta, da vas vse prijazno vabim na piknik soc. pev. zbora Zarje in kluba št. 27 JSZ, ki se bo vršil v nedeljo, 21. junija, na prijazni izletniški farmi SNPJ. Pridite tudi drugi iz bližnjih zunanjih naselbin, ker zabave in vsakovrstnih okrepčil bo za vse. Razumljivo je, da bo Zarja zapela nekaj pesmi in bodo na programu tudi razne igre in dirke. Za ples bo pa igral najbolj popularen Peconov orkester. Ker bo to najbrže eden zadnjih piknikov predno se bo omejila prodaja gasolina, je za zdravje potrebno, da izrabimo priložnost za izlet v naravo, posebno pa še v naravno krasoto kot je na farmi društev SNPJ. Pridite!

Louis Zorko.

Slovenski dan v Barbortonu

Barbarton, O. — V nedeljo, 21. junija, bomo tudi tukaj imeli vsi Slovani skupno parado. Torej apeliram na vse Slovence, da se tega pohoda udeležijo. Posebno pa priporočam članstvu društva Triglava 48 SNPJ, da se udeležijo parade, da bo nas več v pohodu, kajti vsako društvo bo korakalo v svoji skupini. Bolj obširno bo poročano v Akron Beacon Journalu. — Za društvo Triglav — Alois Osepok, tajnik.

Slovenski dan v Denverju

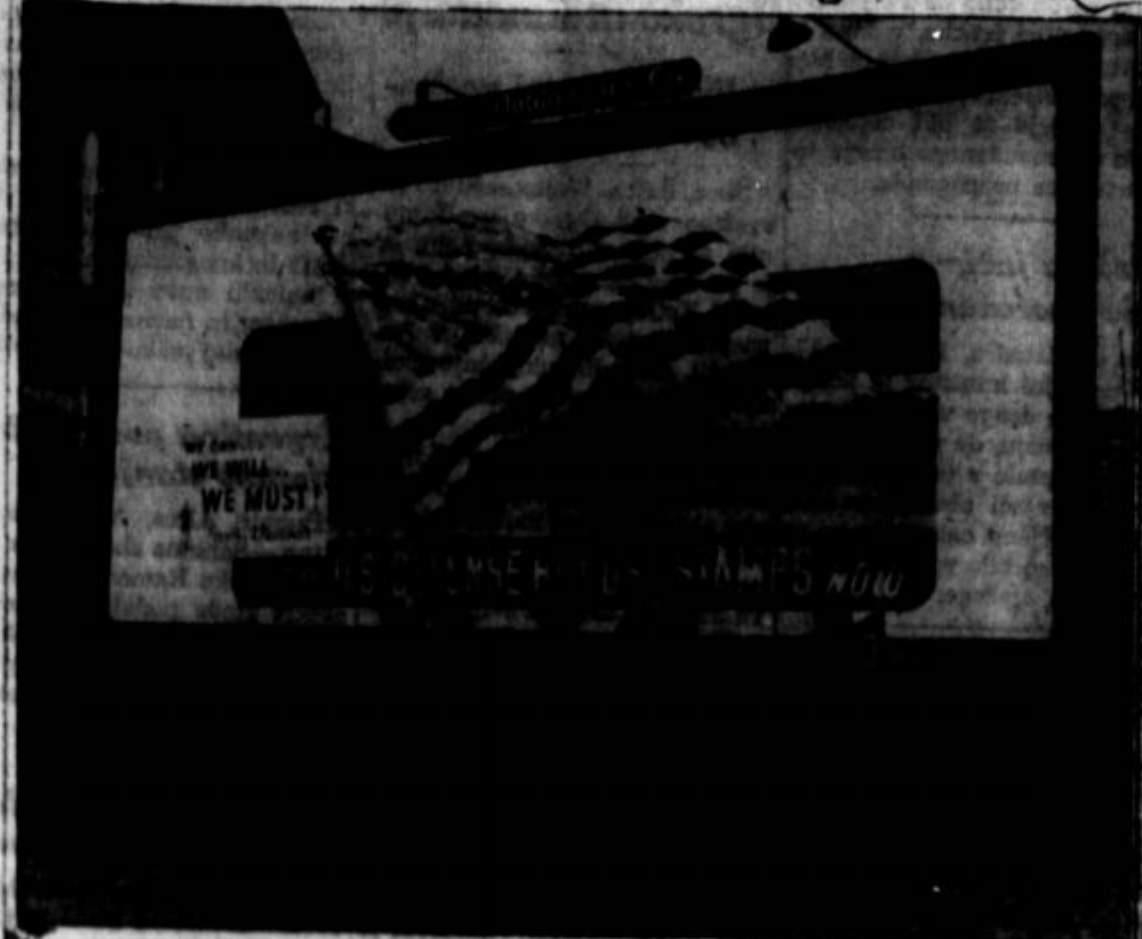
Denver, Colo. — Prihodnja nedelja, 21. junija, je proglašena kot veslovenski dan po vseh Združenih državah. To se je zgodilo prvič v zgodovini ameriških Slovanov. Za državo Colorado je governor Carr s posebno proklamacijo določil prihodnjo nedeljo kot dan ameriških Slovanov. Slično proklamacijo je izdal tudi tukajšnji župan Ben F. Stapleton za mesto Denver.

V Denverju se bo ta dan vršila velika parada s shodom, na katerem bodo nastopili kot govorniki Governor Carr, župan Stapleton in zvezni distriktni pravdnik Thomas J. Morrissey. Parada se bo pričela z avtomobilski pri Globeville parku na 47. cesti in Logan st., odkjer se bodo avtomobilisti odpeljali z lepo floto ob pol dveh popoldne v mestni park. Od tam se bo pričela parada peš od Soft Ball prostora do paviljona, kjer bo kratki program. Zastopani bodo vsi slovenski narodi, nekateri tudi v narodnih nošah.

Oni rojaki, ki imate avtomobile, ste povabljeni, da ste pri Globeville parku ob pol dveh popoldne. Povabite s sabo tudi svoje prijatelje, ki nimajo avtov, kajti po kratkem programu se bodo lahko svobodno zabavali v mestni park. Oni, ki se ne morejo pridružiti avtni paradi, naj gredo malo prej v mestni park in naj pri žogometnem prostoru počakajo, da pristopijo k paradi ob dveh popoldne.

(Dalje na 2. strani)

Old Glory Waves Out New Challenge on Bonds

This new 24-sheet poster, drawn for the Defense Savings Staff by Paul Paulson, of Harrington, Park, N. C., is the first of 25,000 erected by the outdoor advertising industry to aid in the sale of Defense Savings Bonds throughout the country. Paulson is a native of South Dakota and has been associated with Outdoor Advertising Incorporated for several years. In 1940 he won an award in a poster contest sponsored by the Committee to Defend America by aiding the Allies.

Vesti iz podjarmljene stare domovine

načelnik in podobnih virov. Kaertner Grenzfür priobčuje, da maja sledijo izjavo Kreisleiters Pilza o dogodkih v Kamninski, ki so ga pripojili Nemci: "Vse delo v obmejnem okrožju je bilo razloženo za to, da se prebivalstvu razloži potrebo o postavitvi nove meje. Prebivalci novega okrožja se morajo postopno priučiti novemu stanju in se naučiti spoznati novih bližnjih, ki jih sedaj imajo. Jasno je, da ta sprememba in to novo življenje ne more nastati v enem dnevu. Kaertner Volksbund je s svojo organizacijo za potrebnim delom za pridobivanje prebivalstva. V prvi vrsti mora biti razložiti prebivalstvu, kaj pomeni vodstvo nacionalsocialistične stranke, kaj ta stranka pomeni v velikem Rajhu in kaj pomeni spadati k velikemu nemškemu Rajhu (kaj pomeni biti del Velikega Rajha). V tem pogledu so mnogo dragocena dela napravile skupine NSDAP. Organizirana je bila Hitlerjeva mladina. S časopisi, brošurami, lepaki in radom se je prebivalstvu razložilo sedanje vojne in njen namen in nujnost nekaterih sredstev, ki so se uporabljala. Kamninsko okrožje bo končno priključeno v veliko nemško skupnost, da bodo ob koncu vojne zvonili v velikem nemškem Rajhu zmagovalni zvonovi."

Neuer Wiener Tagblatt, 5. maja: "S Paveličevim ukazom bo nadzorna služba vstajke stranke preurejena. V bodoče bodo nadzorstvo izvrševale politična, obrambna služba, agenti in javne varnosti."

Kaertner Zeitung, 2. maja: "Gornja Kranska pripada za vedno Rajhu" govori Gauleiterja Reinerja v Ljubli, v katerem med drugim pravi: "V deželo je prišla nemška vojska, policija, orožništvo in cenzurna straža. Ti pazijo na vašo domovino in v vaši domovini. Ti so vaši delci. Ti so vaši podporniki stranke in stranke. Oni so naša zaščita in naša obramba. Ta zaščita je še vedno potrebna, kajti komunistični poskusi sabotaže se kar naprej nadaljujejo. Narod mora razumeti, da samo komunisti povzročajo škodo. Kdor misli, da so ljudje, ki se borijo za svobodo, se vara. Kdor misli, da so predstavniki bivšega jugoslovanskega režima še vedno močni, je v krivih kriminalnih laži. Vodičelji kriminalnih tipov so vsi v znanju srpa in kladiva. Oni delajo po ukazih Stalina. Vi mirno stanovalec teh krajev ste žrtve njihovih sovjetskih načrtov. Z razstavljanjem vaših življenj bi morali po njihovi želji ustavljati napredek Rajha. Tu so bili ljudje, ki so verjeli moskovskemu radiu in smatrali, da so bile nemške vojske letošnjo zimo uničene. Sedaj so Nemci v napredku, osvojili so mnogo ozemlja in zavzeli Kerč. Poskusi kriminalnih komunistov, da bi izpremenili neizbežno usodo, so nedni. Mi smo ujeli zelo veliko veliko teh razbojnikov. Umrla so tako kot so zaslužili. Tukaj je nazad mora razumeti, da Nemci nikdar ni bila tako močna kot je sedaj pod Adolfom Hitlerjem. Naj si nihče ne domišlja, da bodo Nemci kdaj zapustili to deželo."

Pester Lloyd, 21. marca: "V Apatinu je bila svečana proslava blagoslovitve zastave (Landesfahne). Propagandni minister Stefan Antal je imel govor, v katerem je poudaril potrebo, da mora narod sodelovati pri razbijanju komunizma in sabotaže. Svečanost je bila pod pokroviteljstvom nadvojvode Albrechta in ministra viteza dr. Bele Lukácsa. Botra zastave je bila sovoja polkovnika viteza Edmunda Pallosa, ki je prvi na čelu madžarskih čet vkorajal v Apatinu."

Kaertner Zeitung, 20. maja: "Pri otvoritvi glasbene šole v Kranju je imel Gauleiter Reiner govor, v katerem je dejal: "Nemška pesem in veliki nemški glasbeni geniji morajo prilegniti prebivalstvo gornje

Kranjske k nemški kulturi. Glasbeni konservatorij naj bo mimimim Kranjcem dokaz, da sem pripravljen braniti jih v vsakem oziru."

Govorec o stanju "gornje Kranjske", je Gauleiter obsodil dela sabotaže, "kriminalnih komunistov" in končal z naročilom "Kranjcem", naj ohranijo v deželi mir in red."

Pester Lloyd, 25. maja: "Poveljništvo pehotne divizije Isonzo (Soča) poroča o uboju treh Italijanov v srezu Kočevci sledi: Žrtve uboja so uradniki društva Emona. V spremstvu delavcev so se napotili na goro Kočevci. Napadla jih je skupina krožičnih upornikov. Najprej so jih izpraševali o delavnosti društva Emona, nato pa so jih odpeljali v glavno taborišče upornikov, kjer so jih znova zasliševali. Vodičelji upornikov so jih obsodili na smrt, češ da so Italijani in fašisti. Bili so ustreljeni; 19. aprila so trupla trojice Italijanov našli v snegu."

Havas, 22. maja, iz Budimpešte: "Pred državnim sodiščem v Peču se je začela razprava proti 91 komunistom iz južne Madžarske. Povečini so židje. Obtoženi so, da so vodili tajno politično gibanje v ozemlju na jugu, ki je pridružno Madžarski. Imeli so namen organizirati komunistične celice vzdolž Donave. Obtoženi so tudi, da so bili v zvezi s srbskimi komunisti v Hrvatski in da so širili lepake. Razprava bo po vsem videzu trajala 8 dni."

Deutsche Zeitung in Kroatien, 22. maja: "V Lepavini pri Osječku je bila ustanovljena grško-katoliška župnija, druga grško-katoliška župnija pa je bila premeščena iz Belgrade v Zemun."

Italijansko poročilo o izgubah na Balkanu

Rim, 9. junija (radio).—Na Balkanu je v mesecu maju padlo 475 italijanskih vojakov, 786 je bilo ranjenih in 78 jih je izgubilo brez sledu. V Libiji jih je padlo 109, ranjeno 117, izgubilo 186, v Rusiji jih je padlo 79 in bilo ranjenih 215."

Četniki potolkli Italijane pri Petrovcu

Boston, 8. junija (JIC).—The Christian Science Monitor poroča 8. junija: "Jugoslovanski četniki so v bitki pri Petrovcu uničili oddelek italijanske vojske. Poročilo prihaja po moskovskem radiu."

Glasovi iz naselbin (Nadaljevanje s 2. strani.)

drugi vred. Glavno je, da pridejo na plan vsi Slovani, njih otroci in vnuki in se udeležijo tega velevažnega vseslovenskega shoda in parade, da skupno pokažemo, da smo člani velikega in miroljubnega slovenskega naroda.

Anthony Jersin.

Pogled na ruško mesto Baku, kjer je bogato oljno polje, katerega bi rad Hitler dobil pod svojo oblast.

Primorci v Mariboru

(Po spisu Rudolfa Golouha)

Po prvi svetovni vojni sta se med slovenskimi mesti najbolj razvila in povečala Ljubljana in Maribor. Hitro grmadenje ljudskih mas v kakem mestu prinese s seboj mnogo vprašanj, kako vse sproti prav urediti, da ne bo v mestu nastala babilonska zmešnjava. Glede Maribora posebej je zanimivo vedeti, da se mu je itak prebivalstvo od srede preteklega stoletja do Hitlerjeve zasedbe najmanj podesetorilo. Od 4000 ljudi je v tej kratki dobi poskočil na 40.000. To nikakor ni malenkost.

Zlasti je bilo močno doseljivanje v Maribor v prvih poveljnih letih. In med temi priseljenici je bilo zlasti mnogo Primorcev, ki so bili prisiljeni bežati z rodne grude pod pritiskom Lahov in Lahonov doma. Več kot kamorkoli drugam je pribežalo Primorcev v Maribor in začelo se je govoriti, da je prav s tem nastal za Maribor prav poseben problem.

Toda ta vsesplošen vtis le ni tako zelo resen kot se splošno misli. V primeri s celotno rastjo Maribora dotok s Primorskega končno ni bil tako zelo velik. Maribor je postal v jugoslovanskih razmerah glavno mesto severne Slovenije. Do takrat je bil samo nekako predmestje Gradca. Po vojni si je razvil svojo industrijo in je postal središče za vso okolico. Mesto se je hitro preobrazilo in treba je bilo hitro zasedati najrazličnejša uradniška mesta, ki jih poprej (v Avstriji) ni bilo. Zato je bilo vsaj v začetku dovolj prostora za vse, ki so se hoteli od drugod zateči v Maribor. Priselenci so brž igrali važno vlogo in so dali za nadaljnji razvoj mesta nov pogon.

Ob koncu leta 1934 je bilo v Mariboru 3871 Primorcev. Nekateri od teh so bili sicer rojeni v Primorju, po svojih starih pa pristojni v Maribor. Pritok Primorcev se je seveda nadaljeval še po končani vojni. Toda mnogi niso več dobili nameščenja in zaslužka, ampak so si morali pomagati dalje. V glavnem so ostali v Mariboru le tisti Primorci za stalno, ki so se bili priselili tja takoj ob prevratu, in so za-

sedli izpraznjena ali novoustanovljena službena mesta.

Do Hitlerjeve zasedbe so tvorili jedro mariborskega prebivalstva še vedno domačini, to se pravi, rojeni Mariborčani ali jakej najbližje okolice z levega in desnega brega Drave. Za njimi so tvorili največje število priseljenici iz ostalih krajev Dravske banovine. Šele na tretjem mestu so prišli v poštev Primorci.

Poleg uradništva so prišli mnogi Primorci v Maribor v poznejših letih z upanjem, da bodo našli zaposlitev v prostih poklikih. Zlasti jih je privabila ustanovitve tekstilne industrije v Mariboru. Toda število se je začelo kmalu krčiti, ker je bilo Primorcem z neurejenim državljanstvom težko najti zaposlitev v privatnem podjetju. Poleg tega je bila brezposelnost dokaj vidna in ta je že sama po sebi izključevala iz delovnega trga "tuje moči".

Od tega priseljevanja je ostalo v Mariboru in okolici le nekaj takih, ki so bili gospodarsko neodvisni: trgovci, industrijci, posestniki in tako dalje. Od zadnjih si jih je nekaj nakupilo posestva v mariborski okolici in so tam z novo zaživelci kot delavci in podjetni poljedelci. Ta del emigracije je domačemu prebivalstvu zlasti v narodnem pogledu mnogo koristil.

V političnem oziru se je primorska emigracija udeleževala zlasti pri nacionalnem delu. Samostojno ni nikoli nastopala kot posebna politična organizacija, temveč se je opredeljevala po mariborskih političnih skupinah. Ustanovila je pa več kulturnih društev. Za one Primorce, ki so morali radi nevdržnih razmer pod Italijo še spet in spet zapuščati svojo rodno zemljo in so bili večinoma navezani na javno pomoč, se je pa ustanovil pomožni odbor.

Spajanje s krajevnimi razmerami je temeljna črta primorskih ljudi v Mariboru. Zato se je Primorec tam hitro prilagodil in zlasti prva primorska emigracija se najbrž ob času Hitlerjeve zasedbe ni več dosti ločila od domačega slovenskega prebivalstva.

Med mariborskimi državnimi nameščenici, kolikor je med njimi bilo Primorcev, so bili zlasti

železničarji in policijski uslužbenci. Število delavcev in inteligence v prostih poklikih ni bilo veliko. Vsi Primorci pa, ki so bili za nekaj časa ali veskozi do zasedbe v Mariboru, so hvalredno doprinesli svoj delež za razvoj Maribora in za njegov materialni kot duševni napredek.

Omejitev kupovanja na obroke

V smislu sedme točke predsednikovega programa za preprečitev inflacije, sprotnelega v njegovi poslanici kongresu dne 27. aprila, je Federal Reserve Board odredil nova pravila za namenoma, da se omeji kupovanje na obroke.

Valed te odredbe Federal Reserve Boarda morajo sedaj odjemalci po vsej državi plačati več na račun, če kupijo katerikoli predmet domače rabe od oblačila do električne priprave. Imajo tudi manj časa za popolno izplačilo svojih nakupov. Novi rok je dvanajst mesecev razun prav malo izjem.

Namen nove regulacije je, kakor se je izrazil predsednik, "da spiral življenjskih stroškov ne švigne kviku". In dodal je, da "moramo odsvetovati kupovanja na kredit in na obroke in nasvetovati odplačevanje dolgov, hipotek in drugih obveznosti, kajti to pospešuje varčevanje, zakašnjuje pretirano kupovanje in pomaga do vsote, ki je na razpolago upnikom za nakup vojnih bonдов."

Šestindeset vrst blaga je navedenih v novi odredbi, vstevši avtomobilske baterije in priključke, obode in cevi, postelne priprave, zavese, daljnogled, hišne električne priprave, pohištvo, dragulje, prtljago, atletične opreme, mize in kuhinjsko blago, steklenine, nevojaška oblačila, kožuhe čevlje, kloboke in druga oblačila. Prvo plačilo na račun (down payment) za tako blago ne sme biti manj od 33% odstotkov in skrajni rok za popolno plačilo je dvanajst mesecev.

Izjeme od tega splošnega pravila vključujejo avtomobile, za katere prvo plačilo mora znašati vsaj eno tretjino in se sme ostalo odplačati v petnajstih mesecih, tudi novo pohištvo in kladvirje, za katere je potrebno takojšnjo prvo plačilo dvajsetih odstotkov in skrajni čas za odplačilo je dvanajst mesecev.

Dodatno regulacije določajo, da plačila v obrokih ne smejo biti manjša kot \$5 na mesec oziroma \$1.25 na teden.

Odjemalci, ki imajo kreditne račune (charge account) s prodajalnici, pridejo tudi pod to odredbo. Od sedaj naprej morajo plačati v teku štiridesetih dni po koncu meseca, v katerem je bil nakup napravljen. Ako ne plačajo v tej dobi, se njihov račun postavi na podlago obrokov in se mora potem odplačati v roku šestih mesecev. Ako pa se to zgodi, ne bodo smeli nič več kupiti na svoj kreditni račun, dokler ne bodo odplačali vsi popre kupljeni predmeti.

Nove regulacije so šle v veljavo dne 6. maja.

—Common Council—FLIS.

ZAPISNIK

zborovanja slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora, ki se je vršilo v nedeljo 7. junija 1942 v prizidku Slovenskega narodnega doma v Clevelandu, Ohio

(Nadaljevanje.)

Minister Snoj se iskreno zahvaljuje vodstvu Jugoslovanskega pomožnega odbora, slovenske sekcije, ki je sklicala to zborovanje. Pozdravlja vse zborovalce ter se ponovno zahvaljuje vsem Slovincem v Ameriki, ki mu nudijo pomoč za ohranitev Jugoslavije. V svojem govoru se takoj dotakne članka v reviji Collier's, ki tako nepravilno razdeljuje našo jugoslovansko zemljo. On je mnenja, da sovražniki demokratičnih držav že uvidevajo, da z vojno ne bodo mogli pridobiti, kar so hoteli imeti, zato so obrnili svoje moči in nakane v drugo smer, to je, da pričnejo s propagando v Ameriki. Hitler je bil v letu 1939 gotov, da bo lahko z vojno porazil vse svoje nasprotnike, toda danes že vidi, da je bitko izgubil. Zato se pričenja tukaj druga faza, kako bi pridobili mir, ki bo po volji sovražnikom demokracije. Če pogledamo na zemljevid, katerega je pripravil profesor Renner, potem vidimo, da je dal Renner Italiji vso Dalmacijo, Črno goro in Julijako Krajino, tako da bi imela Balkanska unija pot do morja samo v Grčiji. Profesor daje vse to Italiji zato, da bi si lahko zavarovali hrbet pred napadom pred Balkanci. To je smešno. Kaj se je treba Italiji bati miroljubnih Jugoslovancev. Profesor Renner je s svojim zemljevidom samo nagradil sedanje sovražnike demokracij, a zavestniki, ki se danes borijo za svobodo tega sveta, bi bili po tej vojni še bolj zasužnjeni, kot so sedaj. Belgijo je dal Franciji, Portugalsko združila s Španjo, Švica bi se razdelila med Francijo, Nemčijo in Italijo. Madžarska bi se združila z Nemčijo; Češka, Poljska in Slovaška naj bi bile ena država. In to naj bi se kar zgodilo, ne da bi se vprašalo narode, kaj njih želijo in zahtevajo. Taka delitev ni pravična.

Reakcija je danes na delu tudi v Ameriki. Zato moramo biti previdni. Ta zemljevid nas je zbudil, sedaj je čas, da mi spregovorimo in informiramo ameriško javnost o pravični razdelitvi Evrope, tako, kakor si narodi žele, da bo za vse prav.

Zato je treba, da se prične pisati v naših listih, da obvestimo ostale Slovence, za katere je Brennerjev zemljevid prav tako nepravilčen, kakor je za nas Slovence, odnosno Jugoslovance. Dne 21. junija je slovenski dan v Ameriki. Vsi veste, da je bil Slovenski kongres v Detroitu sklican v sporazumu ameriške vlade v Washingtonu. Tu imamo priložnost, da se oglasimo in povemo naše težnje in zahteve. Zato naj današnji odbor stopi v zvezo z glavnim odborom Slovenskega kongresa. Naj se jim pošlje rezolucija. Saj bo nekaj zaleglo tudi v Ameriki, ako bo 15 milijonov Slovanov izpregovorilo nekaj v ameriški javnosti.

Glede registriranja primorskih Slovencev izpove, da je bil gotov, da bo že te dni podpisana uredba v Washingtonu, da se jih ne bo smatralo za sovražne tujezemce. Zadeva je bila pred državnim tajnistvom, katero jo je poslalo justičnemu departmentu, da naj on odloči. Kakor mu je znano sedaj, je zadeva prišla nazaj pred državno tajništvo. Pravi, da moramo pomniti to, da bi Amerika s tem priznanjem obenem tudi priznala, da primorski Slovenci ne spadajo v Italijo ampak v Jugoslavijo. Italijanska propaganda pa je močna v Washingtonu in se najbrže upira takemu odloku. Toda to delo se bo nadaljevalo še v bodoče.

Nato je bil poklican k besedi pisatelj in stari bojevnik za ljudske pravice, Ethin Kristan, ki je takoj poudaril, da kakor hitro je videl dotični članek v ameriški reviji, se je začudil, kako more taka revija priobčiti tako nepravilčen zemljevid. Sedanjni Italiji se odločuje toliko novih pokrajin, da bi bila večja, kot je bil stari rimski imperij. Japonski je dal profesor

kar pol Azije. Zakaj pa se vodi ta vojna? Da se nagradi osiše? To je pot nazaj v čase, ki so že za nami. Predsednik Roosevelt na eni strani naglašava svobodo za vse narode, a državni departament mu meče polena pod noge. Mi Slovenci smo tako majhen narod, da bi človek skoro obupal, toda pravico imamo do življenja prav tako, kakor veliki narodi, saj danes se borimo na strani demokratičnih držav.

Prišla je živa potreba, da pričnemo močno gibanje med našimi ljudmi v Ameriki. Zbuditi moramo naše ljudstvo, prav vse, da se bodo zavedali resnega položaja. Jaz danes več ne vprašam, kdo je socialist, klerikalec, katoličan ali svobodnjalec, danes je moje vprašanje le to: Kdo je Slovenec, da vsi skupno nastopimo kot ameriški Slovenci.

V Ameriki imamo danes Slovenski kongres, katerega se moramo poslužiti. Preko 15 milijonov nas je Slovanov v Ameriki. S tem kongresom računata tudi ameriška vlada. To je dovolj jasno, če ne bi sodelovala, ne bi poslala na Slovenski kongres svoje govornike in med njimi tudi McNutta.

Treba je opozoriti vse naše časopisje v Ameriki, da bo pisalo našim Slovincem o tej veliki nevarnosti, ki preti našemu narodu v domovini. Treba bo poslati resolucijo iz vsake slovenske naselbine na merodajne osebe in urade, da bodo obveščeni, kaj mi zahtevamo kot državljani Združenih držav ameriških.

Nato Ethin Kristan predloži resolucijo, katero se pošlje uredniku revije Collier's in društvu učiteljev na Columbia univerzi. Resolucija se glasi:

"Slovenski odbor za politično akcijo, ki zastopa Amerikance slovenskega porekla, od katerih mnogo tisoč dela v obrambnih industrijah in mnogo tisoč drugih služ v ameriški armadi in mornarici, zasleduje pojave in izjave, ki se nanašajo na bodočo ureditev sveta, kjer pričakuje demokracijo, svobodo, pravičnost in varnost za vse. Našel je že mnogo razveseljivih znamenj, med katerimi gre seveda odlično mesto dokumentu z dne 8. maja, 1942, znanemu pod imenom "The Atlantic Charter." In sijajnemu govoru podpredsednika Wallace-a, ki je naslikal novi svet v pravi luči pravičnosti. Ko je izšla številka Collierjevega tednika za šteti junij, kjer so na naslovnih strani bile oglašene mape "Svobodnega sveta," smo pričakovali, da najdemo resen poizkus načrta za pravičnejšo geografijo kot je bila prejinja, ki se mora pritevati raznim drugim vzrokom sedanje svetovne katastrofe. Na svoje največje začudenje smo našli članek in zemljevid, katerim bi bil prostor edino v kakšnem reakcionarnem, nacizmu in fašizmu naklonjenem listu, ne pa v tedniku, katerega smo vedno smatrali za svobodoljubnega.

(Dalje prihodnjič.)

Tako govorje Nemci

Poljska mora imeti dostop do morja

Prepričani smo, da bo ta dogovor s Poljsko prinesel trajen mir. Mi razumemo, da morata naša dva naroda živeti drug ob drugem, da eden ne more drugega uničiti. Država 33 milijonov bo vedno potrebovala dostop do morja.

(Veliki shod v Športni palači, Berlin, 26. 9. '38.)

Nihče ni bolj miroljuben

Nobena evropska država ni storila za mir več kakor Nemčija, nobena ni doprinesla večjih žrtev za mir.

(Adolf Hitler, zbor stranke, 13. 9. '39.)

Mir naj vlada

Ta teden praznujemo peto obletnico sklenitve nenapadalne pogodbe s Poljsko. Med njimi in nami naj vladata mir in razumevanje.

(Adolf Hitler, Reichstag, 30. 1. '39.)

Najzanesljivejša dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

BOTTLENECK CORKED

THE NAZIS WERE USING BOSTOCK to send supplies across the Baltic to their forces fighting in Russia. Throughout the winter, while the gort was icebound, supplies piled up. They were to be moved as soon as the spring thawed the sea. But before the Nazis could unchoke this bottleneck, the Royal Air Force sent in a devastating five-night series of powerful attacks with squadrons of Britain's newest and heaviest bombers. Photographed afterward in daylight by a daring low-flying reconnaissance airplane, the once important Nazi port was still smoking as shown in this picture.

HENRIK MANN

SRCE

NOVELE

Preložil IVAN ALBREHT

SRCE

(Nadaljevanje.)

"Če ne bi bil imel razumne žene, bi se ne bila nikdar priborila do tod."

Krepko se mu je naslonila na obema rokama na rame in je zastrmela v njegove oči.

"Me nočeš poročiti?" In predno je mogel odgovoriti: "Premišli, kaj porediš! Toliko časa se že poznavata in vendar mi je zdajle—kakor da se nisi nikoli mnogo zmenil zame."

"Zmeraj manj te razumem."

Pritegnil je njeno roko k ustnom.

"Smem sedaj iti?"

Ona ga je hipoma izpustila.

"Da," je rekla s takim glasom, da se je okrenil.

Ko se je zjutraj predramil, je ni bilo nikjer. Le pismo je ostavila.

"Ne ljubiš me več—vračam ti prostost. Z možem pojdem, ki ga ne ljubim, a me poroči."

Držal se je za mizo in delala se mu je silna omotica. Kljub temu je opravljal svoje delo kakor vedno. Ko je prišel opoldne domov, ga je tresla milica. Premagal jo je in je jeznil na sprehod. Prišlo je, prešlo, spet prišlo—moral se je podati. Nenadoma je popustil jed, je ostal v spalnici in je zastrl okna.

Tovariši so ga iztirali na dan. Eden, nek Francoz, ki je bival v New Yorku, ga je vzel s seboj, ga je kratkočasil in ga je silil v razna podjetja. Dva meseca kasneje se je peljal Kristof kupovat nek bakreni rudnik na zapad. Dolgo časa ga niso uporabljali do malega nič; branilo so visoke vozne na železnici, ki je pripadala zlatemu trustu. Toda čisto blizu rudnika je bila v delu druga, neodvisna proga. Po preteku enega leta pa je delo hipoma obtičalo: družba se je spoznamela z zlatim trustom. Kristof je prodal v izgubo in se je vrnil v New York.

"Sit sem tega," je rekel prijatelju. "Čez pojdem. Stiri tedne, da vse uredim."

"Dotlej stanuj pri meni," je menil prijatelj, "in delaš v mojem bureauju."

Nekoga dne je sprejel Kristofa:

"Neka ženska je povpraševala po tebi: vitka, trideset let, bakrenorodeč lase ... A! sem že vedel," je dejal, ko je Kristof prebledel.

Prijatelj je povzel iznova, polglasno:

"Ti je povzročila mnogo gorja?"

Kristof je skomignil z rameni.

"Res je, da sem prišel zavoljo nje semkaj—in bilo je zaman. Mojih dvesto stavbišč v Springtownu, ki sem jih tedaj prodal, bi mi danes prineslo milijone. Izdedinjen sem, zdravje moje je uničeno, zatratil sem svojo mladost."

"To vse pa ni nič," je dejal Francoz, "v primeri s tem, kar ti prizadene v tistem trenutku, ko pride nazaj."

Stopil je roke prekrizane pred Kristofa.

"Prijatelj tvoj sem in rečem ti: če jo še kdaj pogledaš—raje te ubijem."

Kristof je pogledal izza pisalne mize, "Bodi brez skrbi; šla je—to je mogla; vrnitve ni v njeni moči."

Ko je dan za tem stopil spodaj iz lifta, je stala ona tam. Padla je takoj predenj.

"Vzemi me nazaj!"

"Kakor ne vstanem," in hotel je mimo nje. Ona pa se je oklenila njegovih nog in jih je poljubila.

"Odpuštil! Vzemi me nazaj!"

Potegnil jo je kvišku.

"Ni me vzdržalo pri onem. Jaz ljubim tebe, vedno bom ljubila tebe."

Ker je branil:

"Pahnti me hočeš od sebe? Ti?"—je vila

roke. "To pač razumeš, da nisem vedela, kaj počnem."

"Morala bi bila vedeti," je dejal. Ona je odstranila pajčolan z obraza in je zastrmela vanj.

"Oni mi je izgovoril polovico svojega premoženja za slučaj, da bi hotela proč. Ločim se in denar je tvoj."

Tu je nenadoma spoznal, da se je popolnoma predurila; bral je izkušnje z njenega obraza in pustolovščine za njim. Občutil je žgoče sočutje—in vabo, ki mu je pognala kri v glavo.

Ona je kriknila in se ga je oprijela.

"A! še me ljubiš!"

On se jej je iztrgal in je bežal.

"Pokazal sem, da sem močan," je menil napram prijatelju. "Ker imam prostor na ladiji že naročen; sedem let sva živela skupaj—pomagal mi, da jo poiščem. Moram se posloviti od nje."

Po tisočih brezuspešnih korakih sta izvedela za ulico. Kristof jo je preiskal, hišo za hišo in vežo za vežo. Na njenem stanovanju so mu povedali, da leži že tri tedne v francoski bolnici. Dobrohotno se mu je nasmešnila s postelje.

"Nisem več hudo bolna ... Ti odpotuješ? Že danes?"

"Ob šestih," je menil on. Ona je bila kakor da ne čuje in oči so iskale v njegovih. Lahno in nujno:

"Si li zelo trpel, ko sem odšla?"

On se je obotavljal.

"Spoprijaznil sem se s tem; zato sem mož. Morda je tebi še težje. Baš vsled tega prihajam."

"Odpotuješ. Zdaj mora biti torej konec."

Govorila je, nepremično strmeča predse.

"Sedem let. Mogoče še pomisliš kdaj, da so bila najboljša."

"To mislim že sedaj," je dejal in ji je podal roko. Ona je segla po obeh.

"Midva sva se pač zelo ljubila ... Res? Popolnoma me zapustiš?"

Hipoma ji je bojazen široko razprla oči in glas se ji je tresel.

"Ne moreš ostati? Ne moreš pozabiti?"

"Očital bi ti kasneje. Onečastene te nočem imeti nazaj. Za kaj takega imam še vedno preveč rad tisto, kakršna si bila."

"Kako si trdi," je mrmrala in poteze so se udrle na njenem obrazu. Videl jo je naenkrat skrajno izmučeno od bolezn in od strasti. "Če bi jo obdržal," je pomislil—"čez deset let bi bil še mlad in bi imel staro ženo ... V kakšne misli zapadem!"—In obrnil se je v stran in je skril obraz v dlani.

"Trenotek pozabljenja," je povzela ona—"po tolikih letih skupnega življenja; in ti me obsojaš!"

Lakra sovraštva ji je šinila v pogled. Z dvignjenim glasom:

"Ti si me pač vedno ljubil le iz ponosa, na kljub tvojemu očetu in svetu, iz samoljublja."

Vzravnila se je pokonci. Roko zarito v grudi:

"Kaj sem jaz tebi. Sovražim te!"

"In ti?" je prebledel on. "Lahko bi ti dejal, da si držala le toliko časa z menoj, dokler so naju preganjali in sem ti moral doprinositi žrtve."

Ona je kriknila.

"Ne! Ne!"

In v hipu tiho in skrušeno:

"Res? Je res tako? Kdo pa sva midva in kakšnega sovraštva nosiva v srcu?"

In oklenila se je njegovih rok.

(Dalje prihodnjic.)

Padli v boju za domovino

Službene Novine,

London, 30. IV.

(Po poročilu generala Draže Mihajlovića se je decembra lanskega leta oddelek njegove vojske pod poveljstvom konjeničkega majorja Aleksandra Mišića in štabnega načelnika majorja Ivana Fregla spopadel nekje v bližini Monice z desetkrat močnejšo in boljše oboroženo nemško vojsko. Oddelek je bil uničen in majorja Mišić in Fregl sta bila po poročilu generala Mihajlovića "ujeta v predpisanih uniformah." Nemci so ju obsodili na smrt in ustrelili.

Kralj Peter je s svojim ukazom dne 14. januarja 1942 oba častnika odlikoval s Karadžoržev zvezdo IV. reda z meči. Major Josip Rijavec jim je ob tej priliki posvetil naslednje besede:)

ALEKSANDER MIŠIĆ

Nisem ga poznal, a slisal sem o njem; še več o njegovem očetu, slavnem srbskem vojvodi Živojnu Mišiću—zmagovalcu s Suvohorja.

Njegovo življenje je bilo pre-

prosto. Življenje Šumadijca, vojske zadnjih desetletij, pripadnika tistih generacij, ki so na svojih plečih nosile glavno breme vojne za zedinjenje in osvoboditve. Njegovo življenje je bilo svetlo—posvečeno domovini.

Aleksander se je rodil v Belgradu leta 1892. Rodil se je v častniški rodbini, odšel za stopinjami svojega očeta in se vpisal leta 1910 v 43. razred vojne akademije. To je bil razred, ki ga je vojna presenetila, ko je bil še v šolskih klopih. Udeležil se je je, ko je bil še gojenec in julija 1913—med vojno z Bolgarijo—je napredoval za podporočnika.

Kot poročnik in kapetan II. razreda se je nato bojeval v vsej prvi svetovni vojni od 1914 do 1918, preživel albansko Golgotu in se po šestletnem bojevanju z mnogimi odlikovanji na prsih vrnil v osvobodeno domovino.

V vseh vojnah se je odlikoval s svojo izredno hrabrostjo. To potrjuje njegova smrt in sam general Draža Mihajlović. Leta 1924 je pustil vojaško službo in se posvetil meščanskemu življenju. Vse do začetka sedanje vojne je živel osamljeno, vendar je sodeloval na vseh poljih narodnega dela, zlasti pri vprašanjih invalidskih problemov in

sploh pri reševanju invalidskih vprašanj.

V sedanji vojni je, čeprav že v zrelih letih, stopil med prvimi v boj s puško v roki. Bil je ne le med prvimi, temveč tudi med najboljšimi z Dražom Mihajlovićem.

Vojvoda Mišić se je rodil v vasi Struganik pri Monici. Ni samo slučaj, da je Aleksander izgubil svoje življenje prav pri rojstnem kraju svojega očeta.

Slava mu, Aleksandru Mišiću, slavnemu sinu slavnega očeta!

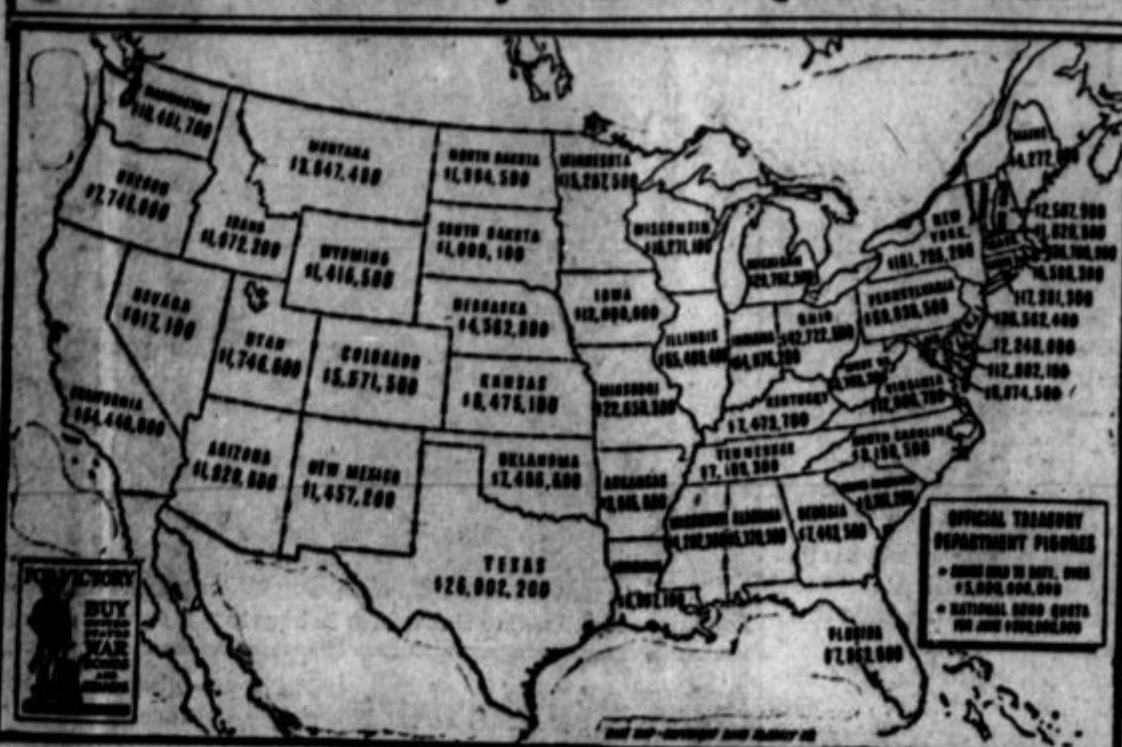
IVO FREGL

Potnik, ki je z vlakom potoval od Celja proti Mariboru, se bo spomnil male železniške postaje pri Mariboru: Račje-Fram. Vzhodno od proge je vas Račje, zahodno pa v sencih Pohorja leži vas Fram. V Framu se je rodil Ivo Fregl. Bil je moj tovariš in pobratim.

Njegovo življenje ni bilo čisto navadno.

Ivo je bil sin edinec. Oče mu je zgodaj umrl. Na velikem posestvu je ostal sam z materjo, inteligentno kmetico, ki je ljubila svojega sina, a prav tako svojo zemljo. Ta je skoraj odločila Ivanovo usodo. Ivo je najprej odšel v mariborsko gimnazijo,

Official U. S. Treasury War Bond Quotas for June

The above map of the country shows the War Bond Quotas by states for the month of June totaling \$999,000,000. Everybody every day is expected to invest at least ten per cent of his income in War Bonds to aid in financing America's offensive against the Axis powers.

potem pa je po materini želji dovršil poljedelsko šolo v Mariboru in nekje v Bavarski. Postal naj bi torej kmet-intelektualec. Obdeloval naj bi svoje vzorno posestvo v Framu.

Po končanih šolah pa je odslužil vojsko in postal rezervni častnik.

To je bilo za njegovo daljnje življenje usodno: vzljubil je vojsko.

Vrnil se je domov v svojo vas. Opravljal je vsa kmečka dela. Kopal je, oral, prevažal gnoj in sejati ... Ljubil je svojo vas, in svoje posestvo, a njegov nemirni duh je iskal kaj več in njegova energija primernejše polje dela—vojsko.

Po svoji prošnji je bil aktiviran s činom topniškega podporočnika.

Vojašnice, kjer je služboval, so bile: Bijeljina, Banjaluka, Sušak. Postal je planinec, izvrsten smučar in tekmovalac. Kot poročnik se je oženil s profesorico Milico Petrović, sestro našega znamenitega letalca, poopkolovnika Petrovića, ki se je ponesrečil 1928 v Alpah.

Takoj nato je prosil za spremembo v višji oddelek vojne akademije in bil je sprejet. Višjo šolo je dovršil z odličnim uspehom in odšel je v službo v vojašnico, v podčastniško šolo Kralja Aleksandra v Beogradu.

Njegova energija je bila nezlomljiva. Delal je podnevi in ponoči. Bil je sprejet v pripravljeno šolo za generalštab. Po dveh in pol letih naporega in marljivosti je bil bil bivši pohorski kmet postavljen za generalštabnega majorja I. 1940. Vojna ga je doletela na položaju pomočnika načelnika štaba vrhovnega poveljstva vrbasko divizije.

Padel je tam, kjer bi se moral čuditi, če bi ga ne našel—z Ale-

ksandrom Mišićem ob strani Draže Mihajlovića.

Ivane, dragi prijatelj in tovariš!

S kratkim opisom tvojega častnega življenja sem skušal oddolžiti se na skromen način najinemu prijateljstvu in tebi!

Ne jočem za teboj, Ivan, ponos me navdaja, ko se te spominjam, kajti tvoja žrtve je v skladu s tvojimi in našimi ideali.

Tvoja duša je sedaj mirna in srečna.

Ti si med tistimi našimi neštevilnimi heroji in mučniki, ki s svojimi odločnimi in prostovoljnimi žrtvami pišejo krvave, a najsijajnejše strani naše jugoslovanske in—kar je glavno—skupne zgodovine.

Ti, Slovenec, sin zelene Štajerske, si položil svoje življenje

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

so vsi društveni tajniki in tajnice in člani, ki jih društva izvolijo v to svrhu.

Naši nastavljeni lokalni in potevalni zastopniki za določene okraje so:

Louis Barborich, za Milwaukee, Wis. in okolice.

Anton Jankovich, za Cleveland, Ohio in okolice.

Andrej Piriz in Ely, Minn., za dravsko Minnesota.

Frank Klun in Chisholma, Minn., za Chisholm in okolice.

Frank Cvetan in Tire Hill, Pa., za vso srednje-vzhodno Penno.

Anton Zornik in Hermine, Pa., za vso zapadno Pennsylvanijo.

Joe Peterel in Library, Pa., za zapadno Penno.

John Zornik za Detroit in okolice.

Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svoje naročnino direktno listu

PROSVETA

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Glad to Return to Home Soil

A woman officer of the Auxiliary Transport Service is pictured giving cigarettes to two wounded British soldiers after their arrival at Alexandria, Egypt, from Smyrna, Turkey, where an exchange of Italian and British prisoners took place. Nearly a thousand wounded and sick Italian soldiers were exchanged for 120 British soldiers. (Central Press).

Mar to ni Jugoslavija?

Mi vsi z globokim spoštovanjem klanjamo vašim duhovnim in preko vaju sencam vseh stih neznanih junakov, ki so se jo kri prelili za našo sveto stvar.

Prva viteza Karadžoržev zvezde v sedanji vojni, slava vama!

A ti, Ivan, moj stari tovariš, spi mirno v bratski Šumadiji. Vajine žrtve niso bile zaman. (Konec prihodnjic.)

THE NEW ENCYCLOPEDIA OF MACHINE SHOP PRACTICE

GEORGE W. BARNWELL
Institute of Technology in England
Special manual professor on Stevens

Podlaga za mehanično znanje morete dobiti s knjigo NEW ENCYCLOPEDIA OF MACHINE SHOP PRACTICE (v angleščini). Ta velika knjiga popisuje in v slikah prikazuje temeljna dela mehanike. Razloži v natančno, kar mora znati najboljši mehanik; pojasnjuje uporabo vseh stroja, orodja in meril. Poudi v kako je treba uporabiti načrte (tiskane) ter vam tudi daje mnogo računskih tabel, da morete pospešiti svoje delo. Ne glede na to, ali ste šele početnik, vam bo ta knjiga koristna in mnogo potrebna—lik slik in risb. 576 strani, trde vezane knjiga stane \$1.98. Pošljite nam plačilo ml. Naročite pri KNIGHT SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY, 216 West 18th St. NEW YORK—Zaloga ni velika. Naročite to vašo knjigo še danes.

NOTE!

Save this copy of PROSVETA
It is needed for VICTORY!

SAVE

- ★ All Wastepaper
- ★ Old Rags
- ★ Old Rubber
- ★ Scrap Metal

Turn it over to some local salvage agency

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častilke, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELINA NA ČLANSTVO S.N.P.J. D. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne—Cene umerne, unikatno delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-58 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS
TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklopu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in priloženo eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$2.50 za eno leto naročnina. Ker pa člani še plačajo pri anketi \$1.25 za tednik, se jim to priložje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaše lastnina in gotovo je v vsaki družini neko. Zl bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado	Za Člone in Chicago
1 tednik in 4.00	1 tednik in 4.00
2 tednika in 3.00	2 tednika in 3.00
3 tednika in 2.50	3 tednika in 2.50
4 tednika in 2.00	4 tednika in 2.00
5 tednikov in 1.50	5 tednikov in 1.50

Za Evropo je \$2.00

Isposnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveto. List, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Priloženo pošljite naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. družine _____

Imenlo _____

Ustavite tednik in ga priložite k moji naročnini od sleditih članov moje družine:

2) _____ Čl. družine _____

3) _____ Čl. družine _____

4) _____ Čl. družine _____

5) _____ Čl. družine _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____